

Recenzia

Leuschner, C., Ellenberg, H., 2018: Ecology of Central European non-forests vegetation: Coastal to alpine, natural to man-made habitats. Vegetation ecology of Central Europe. Volume 2. Springer. Hardcover: 1094 str. ISBN 978-3-319-43046-1

Ako bolo avizované v prechádzajúcom čísle Bulletinu (Bull. Slov. Bot. Spoločn. 42/1: 117, 2020), ponúkame našim čitateľom pohľad aj na druhý diel imponantného diela, venovanému pamiatke jej druhého autora, Heinza Ellenberga (1913 – 1997). Šírka typov vegetácie, ktoré sú v tejto knihe obsiahnuté, je úžasná a ťažko by sme hľadali taký formačný typ, ktorého by sa obsah knihy aspoň čiastočne nedotkol. Základné rozdelenie je na dve časti – 1) prirodzené a prírode blízke formácie a 2) čiastočne alebo prednostne antropogénne formácie. Prvý blok obsahuje halofytnú vegetáciu počnúc prímorskými a končiac vnútrozemskými slaniskami. A keďže kniha je postavená ekologicky, tak sa v prvej kapitole autori venujú mechanizmom adaptácii rastlín na obsah soli vo vode, resp. v pôde, dynamike a sukcesii osídľovania takýchto biotopov, ale aj problematike eutrofizácie a ohrozenosti biotopov spojenej s činnosťou človeka. Jednotlivé procesy sú okrem textovej formy zvýraznené aj názornými schémami z konkrétnych prípadových štúdií.

V podobnom duchu sa nesie aj druhá kapitola venovaná psamofilnej vegetácii. Opäť sú tu zhrnuté vedomosti ako o pobrežnej vegetácii dún, tak aj o vnútrozemských pieskoch a vegetácii na nich. Vznik dún, ich pohyb a procesy stabilizovania počnúc povlakmi síníc cez pieskových špecialistov zo skupiny lišajníkov, machorastov aj cievnatých rastlín vrátane krovitých a lesných formácií – to všetko tu čitateľ nájde v zhrnutnej informácii. A opäť nechýbajú schémy a obrázky.

Tretia kapitola rozoberá štruktúru a klasifikáciu rozličných rašelinísk a rozdiely medzi nimi. Z ekologického hľadiska je podrobne spracovaná oblasť vodného režimu a trofie rašelinísk. Vzhľadom k zraniteľnosti týchto biotopov sa pozornosť venuje aj akumulácii polutantov a eutrofizácii. Na túto kapitolu organicky nadväzuje kapitola 4 venovaná sladkovodnej vegetácii.

Piata kapitola spracúva všetky informácie o vegetácii v alpínskom a niválnom stupni a o jej špecifikách, napr. o väzbe na chemizmus hornín, vplyve extrémnych klimatických podmienok a pod.

Druhá časť, venovaná čiastočne, resp. prednostne antropogénnym stanovištiám obsahuje informácie o poloprirodzených pasienkových porastov s dominanciou *Nardus stricta* (kapitola 6) a xerotermych trávnikov avizovaných ako *nutrient-poor*, avšak v kapitole 7 sú zahrnuté všetky. Kultúrne lúky a pasienky sú náplňou rozsiahlej ôsmej kapitoly. Nasledujúca deviatka kapitola je stručná a venuje sa špecifickej vegetácii na stanovištiach s vysokým obsahom ťažkých kovov v pôde. Ďalšie štyri kapitoly sú zacielené na ruderalné biotopy vrátane vegetácie v ľudských sídlach. Kapitola 14 prináša krátky syntaxonomický prehľad rastlinných spoločenstiev celej spracovanej nelesnej vegetácie (autorom je H. Dierschke), ale aj v tomto prípade odporúčam používať novší celoeurópsky systém.

Literárny prehľad je, rovnako ako v prvej knihe, ktorú som recenzoval v Bulletinu (viď vyššie), obsiahly. Počet citovaných autorov zo Slovenska je však ešte chudobnejší než v prvom zväzku – sám som našiel len šesť citovaných prác. O dôvod viac používať túto knihu a učebnicu ako zdroj informácií z okolitého sveta, nie? Pre záujemcov je kniha prístupná v knižnici Botanického ústavu CBRB SAV.

MILAN VALACHOVIČ